

EKONOMİK COĞRAFYA

Doç. Dr. Nuri YAVAN

Ankara Üniversitesi
Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi
Coğrafya Bölümü
Beşeri ve İktisadi Coğrafya Anabilim Dalı
nuri.yavan@ankara.edu.tr

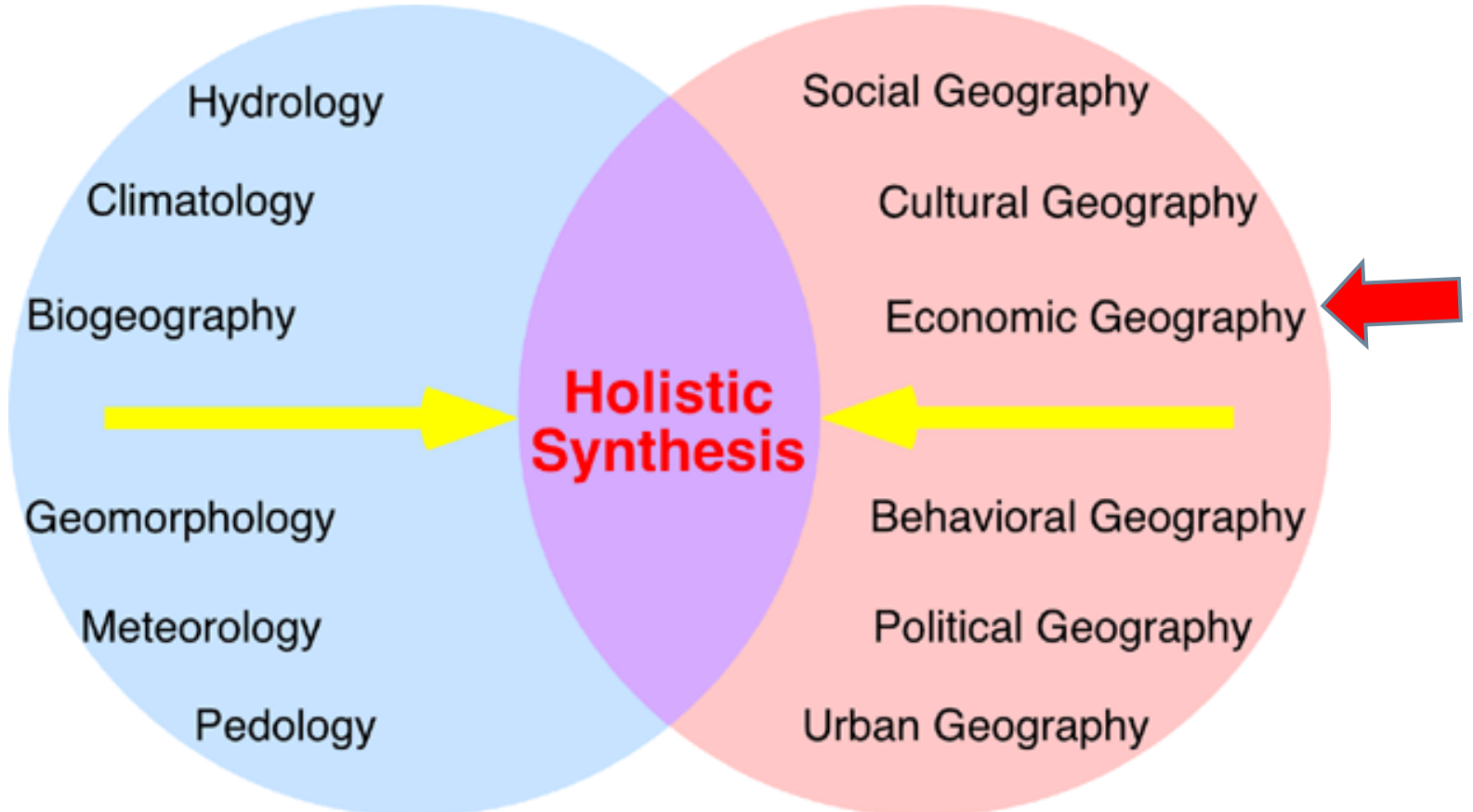

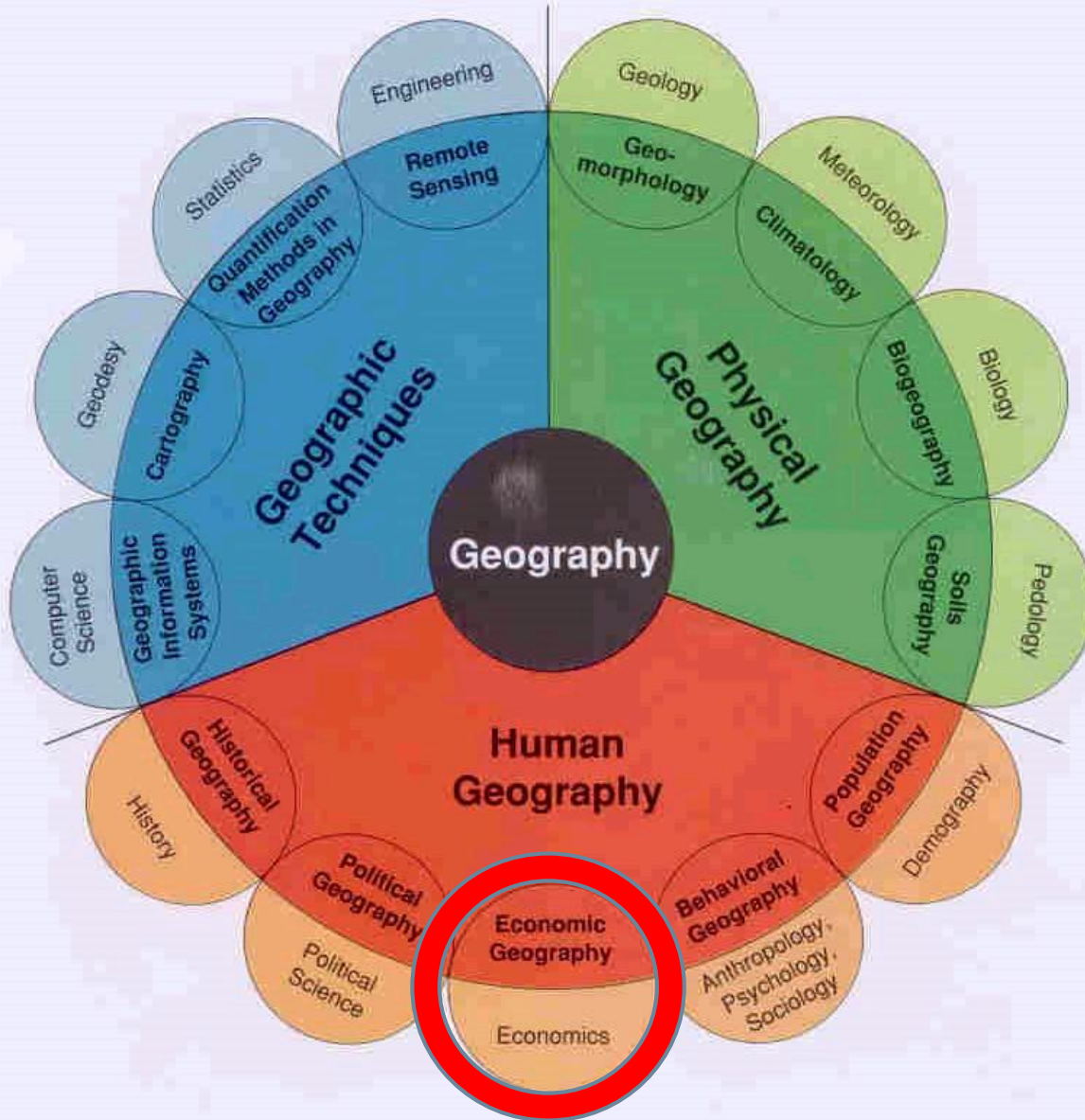
EKONOMİK COĞRAFYANIN KONUSU, KAPSAMI ve ÖNEMİ

- **Dersin İçeriği**
- Ekonomik Coğrafyanın Konumu ve Disiplin(ler) İçindeki Yeri
- Ekonomik Coğrafyanın Önemi ve Toplum İçin Faydaları
- Ekonomik Coğrafya Nedir? Tanımı ve kapsamı
- Ekonomik Coğrafyanın Konusu, ilgi/inceleme alanları

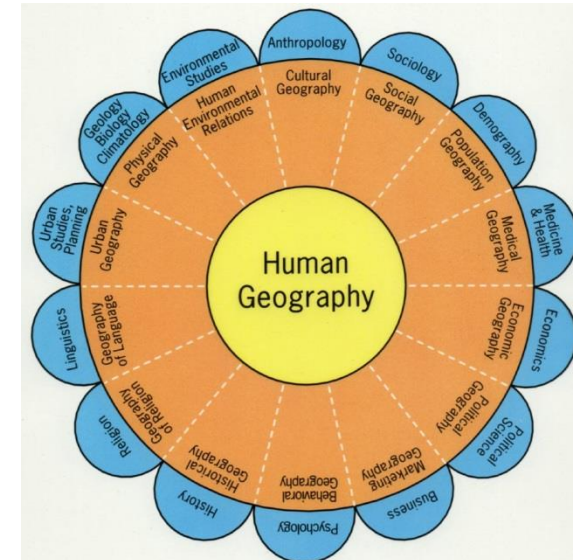
Coğrafya (Geography)

- coğrafya, insanı ve **mekanı** konu alan bilim dalıdır.
- Coğrafya, olguların nerede niçin yer aldığını inceleyen bir disiplindir.

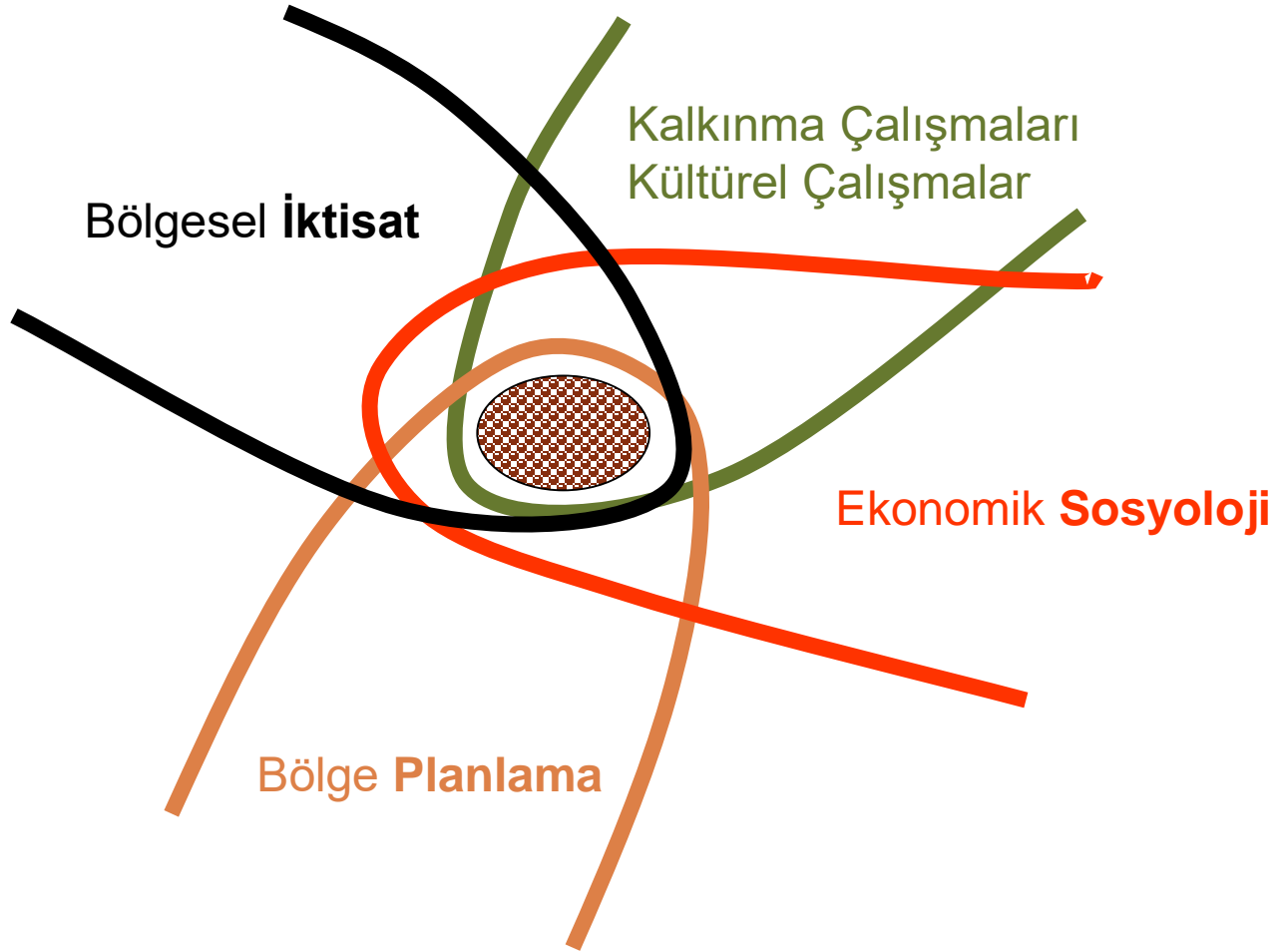

Coğrafyanın bölümleri, alt dalları ve ilişkili disiplinleri

Ekonomik coğrafya nerede duruyor?

Ekonomik coğrafya nedir?

- **İktisadi coğrafya**, ekonomiyi araştırmaya yönelik coğrafi/mekansal bir yaklaşım edinen coğrafyanın bir alt disiplini.
- iktisadi coğrafya, **coğrafya ile iktisat** disiplinleri arasında bir yerde veya **ke.siştiği noktada** yer almaktadır.
- **İktisadi coğrafya** ve **Ekonomik coğrafi yaklaşım** coğrafyacılar tarafından kullanılan yaklaşımı tanımlamaktadır.
- Öte yandan, iktisatçıların kullandığı “iktisadi coğrafya” türü en iyi şekilde “**coğrafi iktisat**” ya da “**mekansal iktisat**” olarak tanımlanabilir.
- Ekonomik Coğrafya ve İktisat disiplini tıpkı birçok sosyal bilim dalı gibi 19. Yüzyılın sonunda kurumsallaştı.
- Başlangıçtan günümüze iki disiplin yaklaşım bakımından farklı şekillerde gelişme gösterdi.

Ekonomik Coğrafyanın Önemi

- Ekonomik coğrafya somut gerçeklere ve uygulamaya dayanan bir disiplin olarak kendini kurmuştur.
- İktisatçılar genelleştirme ve teorize etmeye büyük önem verirken, coğrafyacılar farklı yerlerin ve bölgelerin birbiriyle bağlantılarının ve ekonomilerinin nasıl açıklanacağı üzerinde durmaktadırlar.
- Genel olarak, iktisat, formal ve teorik bir yaklaşıma sahipken, ekonomik coğrafya açık uçlu ve kapsamlı bir yaklaşıma sahiptir.
- **Ekonomiye «Coğrafi/Mekansal» Yaklaşım:** yerlerin özelliklerini ve mekandaki süreç ve örüntüleri sosyal yapı ve politik bağlamı içinde anlamaktır.
- Ekonomik coğrafyada piyasa sorunludur ve piyasa hatası ve piyasa dışı yapılar esas alınır.
- İktisat, ekonomiyi kültürel ve sosyal konteksten ayıran, analitik bir disiplindir.
- Coğrafya, doğası gereği, süreçler ve olguların ilişkisini ayırmadan, onlar arasındaki ilişkiye odaklanan sentez bir disiplindir.

Ekonomik Coğrafyanın Önemi

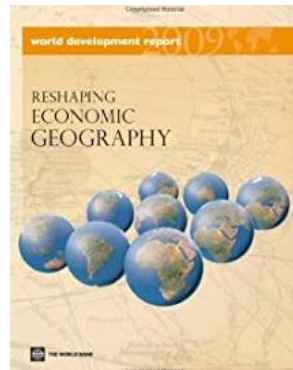
The Prize in Economic Sciences 2008

This year's Laureate is awarded the Prize for his research on international trade and economic geography. By having shown the effects of economies of scale on trade patterns and on the location of economic activity, his ideas have given rise to an extensive reorientation of the research on these issues.

International Trade and Economic Geography

- (Ekonomik) coğrafyacının ayırt edici perspektifi olaylara “**mekansal**” yaklaşmasıdır. İşte mekansal yaklaşım, coğrafyayı diğer disiplinlerden ayırt ederek onu bir anlamda “eşsiz” kılan ve böylece bilim dalı haline getiren yegane unsurdur.
- Dünyaca ünlü **Nobel ödüllü iktisatçı Paul Krugman’a göre, ekonomik coğrafya yapmaya çalışmak için en azından üç tane önemli neden vardır:**
  - **Birincisi**, ülkeler içerisindeki ekonomik etkinliklerin gerçekleştirildiği yerler başlı başına önemli bir konudur.
  - **İkinci** olarak uluslararası iktisat ve bölgesel iktisat arasındaki ayrım çizgisi giderek bulanıklaşmaktadır.
  - **Sonuncusu** ve belki de en önemlisi ise, entelektüel merakla birlikte bu alanın sağladığı geniş ampirik laboratuvar olanaklarıdır (Krugman, 1991 b:8).

Ekonomik Coğrafyanın tanımı:

Dar tanım

- **İktisadi Coğrafya'dan Ekonomik Coğrafya'ya**
- Ekonomik coğrafya, ekonomik faaliyetlerin dağılımı ve mekansal organizasyonunu açıklayan coğrafyanın bir alt disiplindir.
- Ekonomik coğrafya, mal ve hizmetlerin üretimini, tüketimini ve dağıtımını mekansal açıdan anlamak ve açıklamakla ilgilenir.
- Böylece ekonomik coğrafyanın odak noktası, mal ve hizmetlerin üretimi, dağıtımı/değişimi ve tüketimin lokasyonudur.
- **Üretim**; tarım, sanayi ve hizmet faaliyetlerini kapsarken, **dağıtım** veya **mübadele/değişim**; ulaşım, iletişim ve ticareti (toptan ve perakende); **tüketim** ise mal ve hizmetlerin kullanımını kapsar.
- Bu yönüyle ekonomik coğrafya, mal ve hizmetlerin üretimi, tüketimi ve değişimiyle ilişkili aktivitelerin yer yüzündeki mekansal farklılaşmasını çalışır.

EKONOMİK COĞRAFYA

Küreselleşme ve Kalanlar

Ekonomik Coğrafyanın Bölümleri:

Geleneksel Ayrım

- Tarım coğrafyası
- Doğal Kaynaklar (Enerji) ve Madenler Coğrafyası
- Sanayi coğrafyası
- Hizmet Coğrafyası
- Ulaşım (ve İletişim) Coğrafyası
- Tüketim (Pazarlama) Coğrafyası
- Ticaret (ve Yatırım) Coğrafyası
- Turizm Coğrafyası
- Kalkınma (Küresel, Yerel ve bölgesel) Coğrafyası

Ekonomik Coğrafyanın Bölümleri:

Çağdaş Ayrım

- Bölgesel Büyüme ve Gelişme
- Bölgesel Rekabet Edebilirlik ve Bölgesel Eşitsizlik
- Küresel Krizin Yerel ve Bölgesel Yansımaları
- Finansal Coğrafya
- Küreselleşme, Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları
- Küresel Kent ve Kent Bölgeleri
- Yer Seçimi ve Karşılaştırmalı Bölgesel/Mekânsal Analizler
- Kümelenme, Yığılma ve Yakınlık
- Sosyal Sermaye, Beşeri Sermaye ve Ağlar
- Girişimcilik ve Bölgesel Kalkınma
- Kültür Endüstrisi ve Yaratıcı Kent
- Bilgi Ekonomisi, İnovasyon ve Yenilik Sistemleri
- Tüketimin Değişen Coğrafyası ve Yeni Tüketim Mekanları
- Yönetişim, Bölgesel Politikalar ve Kalkınma Ajansları
- Mekansal Ekonometri ve Mekânsal İstatistik

Ekonomik Coğrafyanın Temel Çalışma Konuları: Çağdaş yaklaşım

- **Ekonomik Coğrafyada Ana Aktörler**
Emek
Sermaye (Firma-ÇUŞ)
Tüketiciler
Devlet
- **Ekonomik Değişimin Ana Güçleri**
Yenilik-İnovasyon
Girişimcilik
Erişilebilirlik
- **Ekonomik Değişimde Sanayi ve Bölgeler**
Sanayi Lokasyonu
Sanayi Kümeleri
Bölgesel Eşitsizlikler
Post-Fordizm

- **Küresel Ekonomik Coğrafyalar**
Merkez-Çevre
Küreselleşme
Sermaye Döngüsü
Küresel Değer Zincirleri
- **Ekonomik Değişimin Sosyo-Kültürel Bağlamı**
Kültür
Cinsiyet
Kurumlar
Gömülülük
Ağlar
- **Ekonomik Coğrafya Gelişen Temalar**
Bilgi Ekonomisi
Finansallaşma-malileşme
Tüketim
Sürdürülebilir Kalkınma

Ekonomik Coğrafyanın soruları ve analiz biçimleri

Pozitif Analiz:

- 1. Ekonomik bir olgunun coğrafi dağılışı ve lokasyonu: **BETİMLEME**

Ne? Nerede?: Nerede sorusunun cevabını [haritalar/haritalama](#) verir

- 2. Bu coğrafi olguyu anlama ve açıklama: **AÇIKLAMA**

Neden? Nasıl?:

Normatif Analiz:

- 3. konu hakkında politika yapıcılara ve sektörlere öneriler sunmak:

MÜDEHALE-POLİTİKA

-meli/-malı

Ekonomik Coğrafyacının Sorduđu Araştırma Soruları

- Farklı coğrafi ölçeklerde ekonomik aktiviteler nasıl organize edilir?
- Çağdaş dünya ekonomisinde ekonomik aktivitelerin değişimi ve son yıllardaki küresel entegrasyonu ne şekilde gerçekleřmiřtir?
- Ekonomik aktivitenin lokasyonunu etkileyen bilgi ve iletişim teknolojisinin gelişimi nasıldır?
- Coğrafi anlamda eşitsiz ekonomik kalkınma ne şekildedir? Bunun sonuçları nelerdir?
- Farklı yerlerde ne tür ekonomik faaliyetler yürütölür?
- Ekonomik kalkınma sürecini etkileyen yerel/spesifik faktörler?

Ekonomik coğrafya neyi inceler?

- ekonomik coğrafyacılar, ekonomik sistemin çeşitli elementlerinin nerede yer aldığı, yani lokasyonu, onların mekanda niçin birbiriyle bağlantılı olduğu yani mekansal etkileşimi ve onların ekonomik, sosyal ve politik süreçlere nasıl etki yaptığını inceler.
- Kısaca, Ekonomik coğrafyacılar, **ekonomik sistemin mekansal organizasyonu ve ekonomik faaliyetlerin mekânsal dağılımı ve bu dağılımın neden ve sonuçları** ile sözkonusu sonuçların yarattığı eşitsizliklerin hangi kamu politikası öneriyle ortadan kaldırılabileceği ile ilgilenirler.